

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5880/2021
16.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Драгане Бољевић, Бранислава Босиљковића и Гордане Џакула, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Негослав Гачић, адвокат из ..., против тужене "Комерцијална банка" ад Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж 843/20 од 09.06.2021. године, у седници одржаној 16.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж 843/20 од 09.06.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Шапцу Гж 843/20 од 09.06.2021. године и пресуда Основног суда у Шапцу П 2196/19 од 15.09.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском готовинском кредиту без девизне клаузуле број .. од 20.08.2009. године, закљученог између тужиље и тужене банке, а која гласи: „корисник кредита се обавезује да пре пуштања кредита у коришћење, на основу Одлуке о тарифама накнада банке, плати банци једнократну накнаду за пуштање кредита у коришћење у висини од 2% од износа одобреног кредита из члана 1. овог уговора“ и да се тужена обавезе да тужилји плати износ од 926,00 динара са законском затезном каматом од 20.08.2009. године до исплате, као и да јој накнади трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилја да туженој на име накнаде трошкова целог поступка исплати износ од 58.300,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Шапцу П 2196/19 од 15.09.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је ништава одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском кредиту без девизне клаузуле број .. од 20.08.2009. године, закљученог између тужиље и тужене. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да

тужиљи исплати износ од 926,00 динара, са законском затезном каматом почев од 20.08.2009. године, па до коначне исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 17.300,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде, па до исплате, док је преко досуђеног износа трошкова, а за тражени износ од још 7.500,00 динара, захтев тужиље за накнаду трошкова одбијен. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова поступка.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гж 843/20 од 09.06.2021. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у првом, другом, обавезујућем делу става трећег и четвртм ставу изреке, а одбијен захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља, као корисник кредита, са туженом банком, дана 20.08.2009. године, закључила је уговор о динарском готовинском кредиту без девизне клаузуле број .. . Одредбом члана 1. овог уговора, тужена је одобрила тужиљи кредит у износу од 46.300,00 динара. Побијаном одредбом члана 6. став 1. истог уговора, тужиља се обавезала да туженој пре пуштања кредита у коришћење на основу Одлуке о тарифама накнада банке, плати банци једнократну накнаду за пуштање кредита у коришћење у висини од 2% од износа одобреног кредита из члана 1. овог уговора. По основу наведене уговорне одредбе тужена је од тужиље наплатила укупно износ од 926,00 динара дана 20.08.2009. године. Пре закључења овог уговора, банка је обрасцем о основним подацима о кредиту од 20.08.2009. године, у тачки 6, која се односи на податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог и да је једнократна накнада за обраду кредитног захтева 926,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, на основу члана 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), зато што тужиљи, као кориснику кредита, тужена банка није образложила из чега се трошак обраде кредитног захтева и пуштања у коришћење тачно састоји и како је дошла до тог новчаног износа, а није определила ни структуру ових трошкова, како би се утврдило да ли су они стварно настали. С обзиром на то, заузели су стнаовиште да тужиља има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу члана 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцини Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава одређене трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06 која се примењује од 01.10.2006. године) и која је важила у време закључења предметног уговора о кредиту од 20.08.2009. године. Овом Одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито на основу кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке (тачка 1. став 1.). На основу одредаба тачке 5. ове одлуке може се закључити да понуда банке, која се односи на кредите, треба јасно и недвосмислено да садржи следеће податке: податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 1), као и податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 2). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5. став 2.) и достављени клијенту на начин прописан упутством из тачке 11. ове одлуке. (тачка 5. став 3.). Поред тога по одредби тачке 7. став 2. наведене одлуке, при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун. Подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе су: износ кредита, период отплате, номинална каматна стопа, ефективна каматна стопа, укупан износ камате која се плаћа у току коришћења кредита, укупан износ других трошкова које клијент треба да плати у току коришћења кредита и износ отплатне рате (тачка 7. став 2. Одлуке).

Имајући у виду утврђено чињенично стање, тужиља је као корисник кредита закључила уговор о кредиту са туженом дана 20.08.2009. године и као прилог уговора уз тужбу је достављен и образац Основних података о предметном кредиту од 20.08.2009. године. Како је у наведеном обрасцу Основних података о кредиту, који је уручен тужиљи пре закључења уговора, исказана накнада од 926,00 динара, као податак о укупном износу накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту, а који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, то супротно становишту нижестепених судова, у конкретном случају није изостало јасно и потпуно

обавештавање корисника кредита пре закључења уговора у складу са Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06). Банка сходно наведеним законским одредбама није била у обавези да исказује структуру ове накнаде, нити од чега се састоји, односно да ли је реч о стварним трошковима који су реални и оправдани. Следом наведеног, уговорна одредба којом се корисник кредита сагласио да банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита на име трошкова обраде кредита, није противна основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке, па како предметна одредба није ништава, тужиља неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

На основу изнетог Врховни касациони суд је преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтев као неоснован.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то: на име састава образложеног поднеска од 22.01.2020. године у износу од 6.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта у износу од по 7.500,00 динара, на име састава жалбе и ревизије износ од по 12.000,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи. Туженој је признат и трошак на име судске таксе за: жалбу и другостепену одлуку у износу од по 1.900,00 динара, за ревизију износ од 3.800,00 динара и ревизијску одлуку износ од 5.700,00 динара, све према ТТ. Туженој не припадају трошкови у виду увећања накнаде на име ангажовања пуномоћника из реда адвоката за 20% по основу ПДВ-а за наведене парничне радње, јер није доставила рачун, као доказ да је ПДВ заиста и плаћен, а потврда о извршеном евидентирању за ПДВ није довољан доказ да је њен пуномоћник обвезник пореза на додатну вредност.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**